

Nato pokliče mati sina. Ta prime mater, mati očeta, oče babico, babica starega očeta, stari oče pa repo. In vseh pet je vleklo. Vlekli so in vlekli, toda repe še vedno niso mogli izpuliti.

Nato pokliče sin hčerko. Ta prime sina, sin mater, mati očeta, oče babico, babica starega očeta, stari oče pa repo. In vseh šest je naporno vleklo. Vlekli so in vlekli, pa niso mogli izvleči trdovratne repe.

Nato pokliče hčerka psa. Ta prime hčerko, hčerka sina, sin mater, mati očeta, oče babico, babica starega očeta, stari oče pa repo. In vseh sedem je pričelo vleči, toda repa se ni ganila iz zemlje.

Nato pokliče pes mačko. Ta prime psa, pes hčerko, hčerka sina, sin mater, mati očeta, oče babico, babica starega očeta, stari oče pa repo. Osem jih je vleklo in vsem je bilo vroče! Repa pa je vseeno trdno tičala v zemlji.

Nato pokliče mačka miško. Miška prime mačko, mačka psa, pes hčerko, hčerka sina, sin mater, mati očeta, oče babico, babica starega očeta, stari oče pa repo. Vlekli so... vlekli... vlekli... in — glej ga šmenta! Repo z dolgo korenino, ki se je tako krčevito držala zemlje, so zdaj srečno izvlekli!

O ti presneta miška!

Platina, najdražja kovina.

Letos praznuje ta najdragocenejša kovina stopetdesetletnico, odkar so jo odkrili.

Našli so jo v 18. stoletju v pesku ameriške reke Pinto, ko so izpirali iz njega zlato, in sicer v obliki drobnih zrn, ki so bila podobna srebru, samo da so bila mnogo mnogo težja. Po tem je tudi platina dobila svoje ime, ki pomeni v španščini »srebru podoben«, ker se srebro imenuje »plata«.

S samim odkritjem te kovine pa niso dosegli dosti, ker kovinska zrnca niso bila kemično čista, temveč so jim bile primešane še različne druge snovi in kovine. Zato so učenjaki-kemiki potrebovali mnogo časa in poskusov, da jim je uspelo dobiti čisto platino, ki so jo lahko kovali v paličice kakor zlato. Ta poskus je uspel ravno pred stopetdesetimi leti, v začetku leta 1781.

Kakor smo že rekli, je bilo samo odkritje platine brez pomena, ker v začetku niti učenjaki niti obrtniki niso vedeli, kaj početi z njo. Šele, ko je Anglež Wollastan našel način, kako se more platino kovati, taliti, zvarjati in predelavati, je dobila ta bela kovina svojo znamenitost in visoko vrednost. To je bilo okoli leta 1830., torej pred sto leti.

Pa še takrat je niso dovolj cenili, ker niso bila znana odlična svojstva te kovine. Velike množine platine so našli v sredini preteklega stoletja v Rusiji, toda lahko bi rekli, bila je vsakomur napoti. Zato je sklenila ruska vlada, ko so v takratni prestolici, v Petrogradu, nabrali okoli 450 pudov (približno 180 kg) te težke kovine, da bi iz platine kovala denar — samo zato, da bi se na ta način rešila te tistikrat še malovredne kovine. Za te

platinove novce je pa še napravila izjemo, da jih ni bil nihče dolžan sprejeti. Zato so ljudje sprejemali ta denar z velikanskim nezaupanjem. Leta 1845. ga je Rusija potegnila iz prometa in le nekaj komadov tega denarja je ostalo v zasebnih rokah. Ti so po nekoliko desetletjih postali velika redkost in njihova vrednost je bila kmalu večja kakor zlato. Šele od l. 1858. dalje se je pričela vrednost platine dvigati.

Danes uporabljajo platino v mnogih industrijah, katerim je nad vse potrebna in bi brez nje sploh ne mogli obratovati. Pred vsem je to kemična industrija. Platina se namreč ne topi v nobeni kislini, ki načne in raztali vsako drugo in tudi zlato. Poleg tega ima platina zelo visoko tališče (1755° C) in je treba posebnih pripomočkov, da jo raztopiš. Zato napravljajo iz nje razne lončke za kemične spojine in za talitev drugih kovin.

V naravi se nahaja platina skoraj vedno pomešana z drugimi kovinami, posebno z železom. Pretežno količino platine dobivajo iz Rusije, z Urala (največji kos čiste platine, težak 22 kg, so našli leta 1830. pri Nižjem Novgorodu), potem iz Kolumbije, Kalifornije in Kanade ter z otokov Bornea in Nove Zelandije. Najdišča teh platin so po navadi v olivinskem kamenju in ko se ta krhki kamen v vodi razdrobi, dospejo platinova zrnca v pesek, iz katerega jih izpirajo na sličen način kakor zlato.

Kakšna je platina, gotovo vsi veste; njen sijaj je nekoliko temnejši kakor srebro, je pa veliko težja od zlata. V draguljarski industriji jo uporabljajo za podloge za drage kamne, izdelujejo pa iz nje tudi zapestne ure, ovratne verižice in podoben nakit.

Muha — najhitrejša letalo.

Ameriški učenjak dr. Townsend je predaval na nekem znanstvenem kongresu v Limi, glavnem mestu Peruja, o neki posebni vrsti muhe, ki leti s hitrostjo 360 m na sekundo, oziroma 1296 km na uro. V nekaj manj nego 3 sekundah preleti cel kilometer zračne poti. Ta neverjetna hitrost pa morda ne traja samo malo časa, temveč ure in ure nepretrgoma. Našo zemljo bi v bližini severnega ali južnega tečaja na 40° severne ali južne širine (22.000 km) preletela v 17 urah. Če bi se spustila ob 4. uri zjutraj iz Newyorke, bi bila ob 12. uri v Pekingu, glavnem mestu Kitajske, ob 4. uri popoldne v Carigradu, ob 5:30 v Madridu in ob 9. uri zvečer zopet v New Yorku. Hitrejšega živega ali neživega mehničnega letala si sploh misliti ne moremo. Divja raca napravi na uro komaj 160 km — toda njena povprečna brzina je veliko manjša; poštni golobi letijo z brzino 50 do 80 km na uro; velike ladje-križarke napravijo v istem času 45 km; rušilci 70 km, motorne ladje do 130 km, najhitrejši brzovlaki 190 do 200 km, najbolj urna letala 400 do 450 km — toda ta nezatna muha jih vse prekosi s trikratno hitrostjo. Edino izstrelki iz pušk in topov jo še prekosijo. In pri tem je živalca le prav majhna muha, po velikosti, obliki in barvi podobna čebeli, samo mnogo lažja. Nemogoče jo je ujeti v letu. Če leti mimo nas, zaslišimo samo kratek žvižg, ne vidimo pa nič. Tisto malo vzorcev, ki jih imajo v muzejih, so ulovili med počivanjem, ali pa so jih vzgojili iz jajčec in ličink. Učeni predavatelj je trdil, da bi natančni študij te živalce odkril morda marsikatero dopolnitev v letalstvu. Muha je doma v Ameriki in v Severni Evropi. Ena izmed njenih posebnosti je, da leže svoja jajca divjačini v nozdrvi, zlasti jelenom in srnam.